

КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНОГО ФОРТЕПІАНО №2

Педагогічна практика

Освітній ступінь	бакалавр
Спеціальність	025 Музичне мистецтво
Освітньо-професійна програма	Фортепіано
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>

Курс	3-4
Семестр	5-8

ECTS	6	3
Годин	180	90
Практичні	66	20
Самостійна робота	114	50

Інформація про викладача

ПІБ	Зайцева Олександра Богданівна, в.о. доцента Степанюк Олена Євгенівна, в.о. доцента
Профіль викладача	
e-mail	tavanets@gmail.com , olenaste@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу - виховати студентів як майбутніх провідних педагогів, враховуючи сучасні вимоги до навчального процесу, прищепити їм інтерес до науково-методичної роботи в галузі музичної педагогіки, забезпечити можливість практичної реалізації знань, отриманих на заняттях з фаху та теоретичних курсах, підготувати до музично-виховної діяльності у різних її сферах: в дитячих музичних школах, школах мистецтв, музичних студіях, ВНЗ I-II та III-IV рівнів акредитації. Цьому предмету надається першорядне значення ще й тому, що більшість випускників музичного вузу фортепіанного факультету займаються в подальшому педагогічною діяльністю.

Основні завдання курсу полягають в тому, щоб студенти протягом навчання в НМАУ отримали всебічну педагогічну та музичну освіту.

Курс педагогічної практики проводиться в тісному зв'язку з курсами «Методика викладання гри на фортепіано», «Музична психологія».

У процесі практики конкретизуються і закріплюються знання, вміння та навички, які отримують студенти на цих курсах. Формування особистості студента, як майбутнього викладача має відбуватись у таких напрямках:

- визначення музичних здібностей учнів, переваги і недоліки їх музично-мистецького та технічного розвитку, враховуючи вікові та психофізіологічні відмінності;

- надбання студентами ґрунтовних знань у галузі, яка стосується орієнтування їх у педагогічному репертуарі різних ступенів складності;
- опанування навичками грамотного і професійного аналізу музичних творів різних стилів і жанрів, включених у навчальний репертуар, вірно виявляючи їх художні особливості та виконавські завдання, вміти в доступній формі розкрити їх перед учнем.

Студент повинен **вміти**:

- підбирати репертуар для учня в залежності від його музичних і технічних даних;
- вести психолого-педагогічного спостереження, аналізувати поведінку учнів, засвоєння ними навчального матеріалу, вміти робити з цього необхідні методичні висновки;
- вміти розвивати художнє мислення, формувати практичні виконавські навички, активізувати творчі здібності кожного учня;
- аналізувати музику у запису або в концертному виконанні з подальшим обговоренням разом з учнем.

Студент повинен **знати**:

- програмні вимоги та як складати індивідуальні навчальні плани учнів;
- планування навчального процесу в цілому та кожного окремого уроку;
- підготовку та проведення концертних виступів учнів (академічний, тематичний концерт тощо);
- вимоги до тестування нових учнів на основі вступних іспитів, складання характеристик.

Перелік тем

Тема 1. Поліфонічні твори: робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно-якісне втілення поліфонічної фактури.

Тема 2. Вдосконалення форм і засобів роботи над поліфонічною фактурою.

Тема 3. Вивчення етюдів за допомогою переосмислення фактури з метою подолання піаністичних незручностей.

Тема 4. Робота над аплікатурою твору як необхідною умовою для вдосконалення піанізму.

Тема 5. Педагогічно-виконавське охоплення твору великої форми або його частини, виконання кадансів, формування кульмінаційних епізодів.

Тема 6. Робота над особливостями педалізації у творах композиторів доби віденської класики.

Тема 7. Стилістичні та жанрові особливості п'єс для дітей творів українських композиторів.

Тема 8. Діагностування студентом загального рівня, музичних здібностей, ерудиції та творчих уявлень учня.

Тема 9. Прогнозування перспективи розвитку учня студентом-практикантом, визначення слабких сторін у розвитку дитини, їх причини та методи усунення.

Тема 10. Вміння швидко орієнтуватися і пристосовуватися до випадковостей під час виконавського процесу.

Тема 11. Виховання навичок самостійної роботи учня відповідно до набутих знань на попередніх творах.

Тема 12. Визначення властивостей мислення і пам'яті, уяви, швидкості реакцій, стійкості уваги.

Тема 13. Читання з листа як додатковий засіб розвитку художньої уяви та образного мислення в учня.

Тема 14. Включення до дитячого репертуару високохудожніх творів, в яких наявні риси, що можуть допомогти вчителю сформуванню у свідомості учня навички музичного мислення.

Тема 15. Вміння підбирати навчальний репертуар за ступенем складності відповідно до можливостей даної вікової категорії дітей.

Тема 16. Знаходження інструктивного матеріалу, спрямованого на поступовий та послідовний розвиток піаністичних навичок відповідно до програмних вимог.

Тема 17. Розпізнавання жанрових особливостей виконуваної музики.

Тема 18. Знайомство з новим репертуаром та рекомендація творів студентом найбільш корисних учнів.

Тема 19. Розвиток вміння правильно оцінювати учнем власне виконання.

Тема 20. Аналіз виконавських версій відомих виконавців.

Тема 21. Концертне виконання як засіб уособлення творчих задумів композитора та виконавця.

Тема 22. Розвиток тембрального уявлення колористичних можливостей фактури при виконанні творів малої форми.

- Тема 23. Робота над звуковидобуванням залежно від характеру виконуваного твору.
- Тема 24. Використання лівої педалі залежно від композиторських або редакторських рекомендацій.
- Тема 25. Вивчення тембральних можливостей інструменту.
- Тема 26. Засоби виразності у творах сучасних композиторів.
- Тема 27. Включення до репертуару віртуозних етюдів, що потребують художньо-образного осмислення.
- Тема 28. Виховання навичок осмислення та раціональності в роботі над піаністичними труднощами, розвиток знань та умінь, набутих на попередніх етапах навчання.
- Тема 29. Робота над вдосконаленням артикуляційних навичок студента, спрямованих на технічно-якісне втілення фортепіанної фактури.
- Тема 30. Опанування формою варіацій через засоби музичної виразності.
- Тема 31. Робота на вирішенні проблеми педалізації залежно від стилістичних і жанрових ознак тематизму.
- Тема 32. Робота над особливостями творів великої форми, їх ритмічними, артикуляційними та динамічними особливостями з урахуванням вимог стилю і жанру.
- Тема 33. Темпо-ритмічні жанрові особливості танців при вивченні старовинних сюїт, подолання проблем виконання мелізматики. Робота на виконавському планом сюїтного циклу.
- Тема 34. Розвиток в учня творчих здібностей, художніх уявлень з використанням прикладів з інших видів мистецтв, обговорення музичних записів та оперування знаннями з інших музичних дисциплін.
- Тема 35. Націлення практиканта на виховання в учня художнього смаку, гармонічного поєднання інтелектуального та емоційного ставлення до виконавського процесу, як необхідних умов для розкриття його творчої особистості.
- Тема 36. Набуття осмисленої виконавської волі та невимушеної артистичності.
- Тема 37. Використання на уроках матеріалу для ансамблевого музикування з практикантом або іншим учнем.
- Тема 38. Виховання внутрішніх умов сприйняття виконуваного твору.
- Тема 39. Виховання в учнів умінь пристосовуватись до різних акустичних умов залів або аудиторій, де відбуваються концертні виступи учнів (контрольні уроки, академконцерти, іспити, конкурси) та швидке прилаштування до інструментів різних фірм-виробників.
- Тема 40. Повторення учнем улюблених або найбільш вдало вивчених раніше творів з метою накопичення концертного репертуару.
- Тема 41. Виховання в учня вміння налагоджувати комунікацію з аудиторією, розуміти психологічні особливості виконавського процесу на публіці, контролювати естрадне хвилювання. Вміння давати аргументовану та об'єктивну оцінку власного виконання.
- Тема 42. Перевірка концертної витривалості учня в акустичних умовах залу.
- Тема 43. Ознайомлення з інтерпретаційними версіями відомих майстрів виконання навчального репертуару.
- Тема 44. Вміння психологічного налаштування учня до виконання концертної програми.
- Тема 45. Участь у творчих конкурсах як засіб художнього розвитку учня.
- Тема 46. Обговорення досягнень та проблем учня на концертній естраді.
- Тема 47. Визначення репертуарних пріоритетів залежно від емоційно-технічних та психологічних особливостей учня.
- Тема 48. Втілення прийомів формобудування у різних жанрах творів середньої форми та аналіз виконавських проблем.
- Тема 49. Стилiстичні та жанрові особливості творів українських композиторів.
- Тема 50. Робота над метро-ритмічною структурою творів.
- Тема 51. Прочитання та розшифровка авторських побажань.
- Тема 52. Прослуховування аудіо- та відеоматеріалів з метою порівняльного аналізу.
- Тема 53. Прилаштування до акустичних особливостей концертного залу.
- Тема 54. Самостійне прослуховування власного виконання у запису.

Форми та технології навчання

Практичні заняття, індивідуальні консультації.

Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали до навчальної дисципліни надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Якість проведення занять студентом-практикантом з учнем (сумлінність, систематичність, професійна грамотність, творчий підхід до педагогічної роботи);	10
2.	Відвідування занять, які проводив консультант	5
3.	Ступінь успішності учня	10
4.	Вміння складати програми для учнів молодших, середній та старших класів	5
5.	Вивчення та виконання педагогічного репертуару - поліфонія, крупна форма, етюди, п'єси	10
6.	Контрольний урок	10
7.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

На оцінку «5» (90-100, A):

Студент систематично та якісно працює з учнем і творчо підходить до педагогічної роботи. При виконанні педагогічного репертуару, що за складністю відповідає програмним вимогам, студент комплексно і впевнено використовує набуті уміння та навички. Демонструє високий технічний рівень, розвинуте музичне мислення, оперування стильовими ознаками творів.

На оцінку «4» (82-89, B):

Студент систематично працює з учнем, але не має достатнього комплексу знань та навичок для більш успішної роботи з учнем. Виконує педагогічний репертуар згідно вимогам, грамотно аналізує твори, виявляє труднощі, але не знаходить засоби їхнього подолання.

На оцінку «4» (74-81, C):

Студент виконує програму згідно програмним вимогам, працює з учнем, але його учень не демонструє достатній розвиток як творча особистість. Педагогічного репертуар відповідає вимогам, але у виконанні є недоліки, обмеженість піаністичних можливостей, погрішності у володінні стильовими ознаками твору.

На оцінку «3» (64-73, D):

Студент виявляє формальний підхід до занять з учнем. Несистематично відвідує заняття, які проводить консультант.

Педагогічний репертуар за рівнем складності відповідає вимогам, але студент демонструє недостатній технічний рівень виконання.

На оцінку «3» (60-63, E):

Студент несистематично проводить заняття з учнем та заняття, які проводить консультант. При виконанні педагогічного репертуару студент демонструє певні професійні навички, робить

помилки у тексті, недостатньо володіє звуковидобуванням, педалізацією, невпевнено втілює форму творів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За потреби навчальна дисципліна може викладатися англійською мовою.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конкурсах, відвідування культурно-мистецьких заходів, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

Рекомендована література

Базова

1. Алексеев А. Методика обучения игре на фортепиано. 3-е изд. М., 1978.
2. Артоболевская А.Л. Первая встреча с музыкой: из опыта работы педагога - пианиста с детьми дошкольного и младшего школьного возраста. М., 1935.
3. Баренбойм Л. Музыкальная педагогика и исполнительство. Л., 1974.
4. Браудо М. Об изучении клавирных сочинений Баха в музыкальной школе. Л., 1965.
5. Воспитание пианиста в детской музыкальной школе / Отв. ред.Б. Милич. Киев. 1964.
6. Голубовская Н. Искусство педализации. М. - Л., 1974
7. Гофман И. Фортепианная игра. Ответы на вопросы о фортепианной игре. М., 1961.
8. Кабалевский Д. Как рассказать детям о музыке? 2-е изд. М., 1982.
9. Корто А. О Фортепианном искусстве. М., 1965.
10. Любомудрова Н. Методика обучения игре на фортепиано. М., 1982.
11. Мартинсен К. Индивидуальная фортепианная техника. М., 1966.
12. Мильштейн Я. "Хорошо тренированный клавир" Баха. М., 1967.
13. Мильштейн Я. «Советы Шопена пианистам» - М., 1967
14. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М., 1961.
15. Перельман Н. « В классе рояля» - Классика ХХІ, М., 2002
16. Фейнберг С. Пианизм как искусство. М., 1965.
17. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано. М., 1984.
18. Шмидт-Шкловская А.А. О воспитании пианистических навыков. Л., 1985.
19. Шуман Р. Жизненные правила для музыкантов. М. 1959.

Допоміжна література:

1. Алексеев А. О воспитании музыканта-исполнителя. Сов. Музыка. 1980, № 2.
2. Алексеев А. Педагог творческого поиска. Сов. Музыка, 1981, № 3.
3. Баренбойм Л. Путь к музицированию. Л. - М., 1973.
4. Бирман Л. О художественной технике пианиста. М., 1973.
5. Выдающиеся пианисты-педагоги о фортепианном искусстве. М., 1966.
6. Коган Г. Вопросы пианизма М., 1968.
7. Коган Г. Работа пианиста. 3-е изд. М., 1979.
8. Либерман Е. Работа над фортепианной техникой. М., 1971.
9. Либерман Е.Я. Творческая работа пианиста с авторским текстом. М., 1988.
10. Ляховицкая С.О педагогическом мастерстве. Л., 1963.
11. Маккинион Л. Игра наизусть. Л., 1967.
12. Мастера советской пианистической школы / Под ред. А.М. Николаева, 1961.
13. Метнер Н.К. Повседневная работа пианиста и композитора. М., 1963.
14. Смирнова Т. Беседы о музыкальной педагогике и о многом другом. М., 1997.
15. Тимакин Е. «Воспитание пианиста» - М., 1984

16. Тургенева Э., Малюков А. Пианист - фантазер. Ч. I. М., 1987.
17. Фейгин М. Индивидуальность ученика и искусство педагога. М., 1975.
18. Цыпин Г.М. Музыкант и его работа. Проблема психологии творчества. М., 1988.
19. Шатковский Г.И. Развитие музыкального слуха. М., 1996.
20. Штейнгаузен Ф.Р. Техника игры на фортепиано. М., 1926.